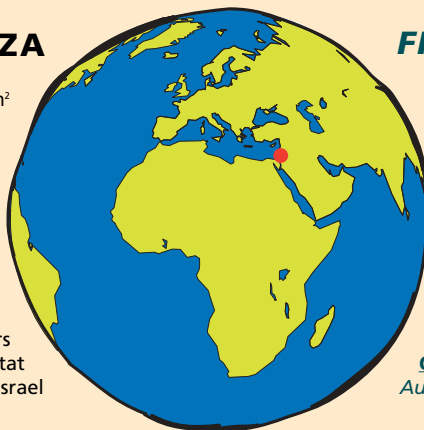

FRANJA DE GAZA

Superfície: 360 km²
Població: 1.500.000 habitants
Idioma: àrab, hebreu, anglès
Clima: temperat, hiverns suaus i estius calorosos i humits
Agricultura: cítrics, oliveres, hortalisses
Indústries: tèxtil, cautxú i plàstic, aliments processats
Exportacions: cítrics, flors, maduixes, olives, tomàquets
PIB: 0,74 mil milions de dòlars
Govern: territori administrat per l'Autoritat Nacional Palestina i ocupat per Israel

FRANJA DE GAZA

Superfície: 360 km²
Població: 1.500.000 habitantes
Idioma: àrabe, hebreu, inglés
Clima: templado, inviernos suaves y veranos calurosos y húmedos
Agricultura: cítricos, olivos, hortalizas
Industrias: textil, caucho y plástico, alimentos procesados
Exportaciones: cítricos, flores, fresas, aceitunas, tomates
PIB: 0,74 mil millones de dólares
Gobierno: territorio administrado por la Autoridad Nacional Palestina y ocupado por Israel

L'AIGUA: FONT DE DISCÒRDIA EN UNA REGIÓ CONFLICTIVA

La franja de Gaza –petita porció de terra situada a l'extrem oriental de la Mediterrània– és un dels llocs més densament poblats del planeta. La seva superfície, tot just 40 quilòmetres de línia costanera per uns 10 quilòmetres d'amplària, acull una població d'1,5 milions de palestins, la meitat dels quals s'amunteguen en vuit camps de refugiats, i 7.000 colons jueus, establerts en uns 25 assentaments.

La franja de Gaza no disposa de més recursos hídrics que els de l'aqüífer costaner. La seva sobreexplotació ha provocat una disminució del nivell de reserves i la salinització de les aigües subterrànies; a més, l'ús de pesticides i fertilitzants químics, i els problemes d'infraestructura en el sistema de clavegueram contribueixen a contaminar-lo. La qualitat de l'aigua, per a consum humà i agrícola, ha empitjorat sensiblement durant els últims anys. El control sobre els recursos hídrics, que ja fou motiu de disputa al començament del conflicte araboisraelià l'any 1948, sens dubte tindrà un paper determinant en la seva resolució.

L'agricultura és un sector fonamental de l'economia palestina i ocupa un percentatge important de la població. Com que l'agricultura de regadiu és la més estesa a la zona i la major part de la producció la consumeixen els seus habitants, és del tot necessari preservar els recursos hídrics. La continuïtat de les activitats agrícoles dependrà de l'ús eficient de l'aigua; d'ací la necessitat de promoure polítiques institucionals i programes de gestió i administració específics.

Per altra banda, l'elevada taxa de desocupació, provocada en gran manera per la política de tancament de fronteres, tocs de queda, talls de carreteres i incursions israelianes en el territori de Gaza, restringeix el moviment de persones i béns, fins i tot impedeix el treball d'organitzacions humanitàries (el mes d'abril de 2004 Amnistia Internacional exigí a Israel que no obstaculitzés els socors a la població). El continuat declivi pel que fa als ingressos de les famílies fa que tres de cada

Carrer de la ciutat de Gaza.
Calle de la ciudad de Gaza.

EL AGUA: FUENTE DE DISCORDIA EN UNA REGIÓN CONFLICTIVA

La franja de Gaza –pequeña porción de tierra en el extremo oriental del Mediterráneo– es uno de los lugares más densamente poblados del planeta. Su superficie, apenas 40 kilómetros de línea costera por unos 10 kilómetros de anchura, acoge a una población de 1,5 millones de palestinos, la mitad de los cuales se hacían en ocho campos de refugiados y 7.000 colonos judíos establecidos en unos 25 asentamientos.

La franja de Gaza no dispone de más recursos hídricos que los del acuífero costero. Su sobreexplotación ha provocado una disminución del nivel de reservas y la salinización de las aguas subterráneas; además, el uso de pesticidas y fertilizantes químicos, y los problemas de infraestructura en el sistema del alcantarillado contribuyen a su contaminación. La calidad del agua, para consumo humano y agrícola, ha empeorado sensiblemente en los últimos años. El control sobre los recursos hídricos, que ya fue motivo de disputa en los inicios del conflicto árabe-israelí en 1948, sin duda jugará un papel determinante en su resolución.

La agricultura es un sector fundamental en la economía palestina y emplea a un porcentaje importante de la población. Como la agricultura de regadío es la más extendida en la zona y la mayor parte de la producción la consumen sus habitantes, es del todo necesario preservar los recursos hídricos. La continuidad de las actividades agrícolas dependerá del uso eficiente del agua; de ahí la necesidad de promover políticas institucionales y programas de gestión y administración específicos.

Por otro lado, la elevada tasa de desempleo, provocada en gran medida por la política de cierre de fronteras, toques de queda, cortes de carreteras e incursiones israelíes en el territorio de Gaza, restringe el movimiento de personas y bienes, e incluso impide el trabajo de organizaciones humanitarias (en abril de 2004 Amnistía Internacional exigió a Israel que no obstaculizara el socorro a la población). El continuado declive en los ingresos de las familias está

quatre famílies visquin per sota del llindar de la pobresa.

El Programa de Seguretat Alimentària i Creació d'Ocupació a la zona mitjana de la franja de Gaza és una de les accions que, en matèria de cooperació directa, ha dut a terme la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears durant el 2003 i el 2004. Aquest projecte s'emmarca en el programa Azahar sobre cooperació a la Mediterrània, que impulsa l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI). L'acompliment del projecte –l'objectiu del qual és millorar la seguretat alimentària i reduir la desocupació de la població palestina de Gaza– s'efectua a través del Programa de Creació d'Ocupació de l'Autoritat Palestina (JCP), en col·laboració amb l'Autoritat Palestina per a l'Aigua (PWA), el Ministeri d'Agricultura (MoA), les ONGD locals Comitè Palestí d'Ajuda Agrícola (PARC) i la Unió de Comitès de Treball Agrícola (UAWC).

El 2003, el Programa de Seguretat Alimentària i Creació d'Ocupació a l'àrea central de la franja de Gaza es centrà en la reconstrucció d'infraestructures agràries i d'extracció d'aigua, malmeses per les incursions israelianes des de la segona Intifada (setembre de 2000), i rehabilità hivernacles i pous; en la millora de les pràctiques d'irrigació, amb la instal·lació de sistemes de regatge gota a gota i de mecanismes programadors de regatge; en l'increment del rendiment agrícola, donant suport a la producció d'arbres, arbusts i plançons en viviers per tal d'abaratir-ne el cost i introduir noves varietats; i en la formació d'agricultors i tècnics agrònoms. La població rural desocupada de la franja de Gaza fou la beneficiària del programa: es crearen nous llocs de treball, els agricultors augmentaren els seus ingressos i s'enfortí la seguretat alimentària de la zona.

Les activitats del projecte iniciades el mes de març de 2003 es desenvoluparen en gran part segons el calendari previst. Es recuperaren 16 pous, es reconstruïren 50 hivernacles, es donà suport a la producció de plantes i arbres a través de cinc viviers, s'instal·laren sistemes de regatge gota a gota en 165 hectàrees de cultiu de cítrics, que varen beneficiar 550 agricultors i donaren feina a 53 persones que varen dur a terme els treballs d'instal·lació. A més, es formaren tècnics agrícoles i agricul-

Nen palestí. Hivernacles amb plantació de maduixes i producció de brots de plantes ornamentals, cítrics, palmeres i oliveres a la franja de Gaza.
Niño palestino. Invernaderos con plantíos de fresas y producción de hijuelos de plantas ornamentales, cítricos, palmeras y olivos en la franja de Gaza.

llevando a tres de cada cuatro familias a vivir por debajo del umbral de la pobreza.

El Programa de Seguridad Alimentaria y Creación de Empleo en la zona media de la franja de Gaza es una de las acciones que, en materia de cooperación directa, ha llevado a cabo la Dirección General de Cooperación del Govern de les Illes Balears durante los años 2003 y 2004. Este proyecto se enmarca en el programa Azahar sobre cooperación en el Mediterráneo, que impulsa la Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI). El cumplimiento del proyecto –cuyo objetivo es mejorar la seguridad alimentaria y reducir el desempleo de la población palestina de Gaza– se lleva a cabo a través del Programa de Creación de Empleo de la Autoridad Palestina (JCP), en colaboración con la Autoridad Palestina para el Agua (PWA), el Ministerio de Agricultura (MoA), las ONGD locales Comité Palestino de Ayuda Agrícola (PARC) y la Unión de Comités de Trabajo Agrícola (UAWC).

En 2003, el Programa de Seguridad Alimentaria y Creación de Empleo en el área central de la franja de Gaza se concentró en la reconstrucción de infraestructuras agrarias y de extracción de agua, dañadas por las incursiones israelíes desde la segunda Intifada (septiembre de 2000), rehabilitando invernaderos y pozos; en la mejora de las prácticas de irrigación, instalando sistemas de riego por goteo y de mecanismos programadores de riego; en el incremento del rendimiento agrícola, apoyando la producción de árboles, arbustos y plantones en viveros abaratando su coste e introduciendo nuevas variedades; y en la formación de agricultores y técnicos agrónomos. La población rural y desempleada de la franja de Gaza fue la beneficiaria del programa: se crearon nuevos puestos de trabajo, los agricultores aumentaron sus ingresos y se fortaleció la seguridad alimentaria de la zona.

Las actividades del proyecto iniciadas en marzo de 2003 se desarrollaron en gran parte según el calendario previsto. Se recuperaron 16 pozos, se reconstruyeron 50 invernaderos, se apoyó la producción de plantas y árboles a través de cinco viveros, se instalaron sistemas de riego por goteo en 165 hectáreas de cultivo de cítricos, beneficiando a 550 agricultores y empleando a 53 personas

L'agricultura és un sector fonamental a l'economia palestina.
La agricultura es un sector fundamental en la economía palestina.

para los trabajos de instalación. Además se formaron técnicos agrícolas y agricultores en temas sobre manejo sostenible del agua, ahorro del agua en agricultura de regadío, reutilización de aguas residuales, gestión y control de fertilizantes y pesticidas, gestión de sistemas de desalinización y sistemas de muestreo y observación de la calidad de las aguas.

En 2004, el Govern de les Illes Balears continuó impulsando este programa y amplió las acciones del año anterior con diversas actividades piloto: la mejora de las prácticas de riego en el sector de la fresa, el desarrollo del cultivo de cítricos y de palmeras datileras, y el tratamiento de aguas residuales para uso agrícola y el de sus sedimentos como fertilizante.

Al finalizar esta segunda fase del programa se habrán instalado sistemas de riego por goteo en 30 hectáreas, beneficiando a 100 agricultores; se habrán aportado 3.000 plántulas de olivo y promocionado la producción de hijuelos de palmera, olivo y plantas ornamentales; se habrán reconstruido ocho invernaderos; se habrá apoyado el desarrollo de cultivo de palmeras y cítricos mediante aportación de mano de obra y de hijuelos; se habrán creado 225 oportunidades de empleo de carácter mensual para trabajadores agrícolas y 44 para agrónomos u obreros cualificados, y se habrán formado a más de 45 agricultores y 30 técnicos agrónomos.

tors en temes sobre el maneig sostenible de l'aigua, estalvi de l'aigua en agricultura de regadiu, reutilització d'aigües residuals, gestió i control de fertilitzants i pesticides, gestió de sistemes de dessalinització i sistemes de mostreig i observació de la qualitat de les aigües.

El 2004, el Govern de les Illes Balears continuà impulsant aquest programa i amplia les accions de l'any anterior amb diverses activitats pilot: la millora de les pràctiques de regatge al sector de la maduixa, el desenvolupament del cultiu de cítrics i de palmeres datileres, i el tractament d'aigües residuals per a ús agrícola i el dels seus sediments com a fertilitzant.

En finalitzar aquesta segona fase del programa s'hauran instal·lat sistemes de regatge gota a gota en 30 hectàrees, que beneficiaran 100 agricultors; s'hauran aportat 3.000 plançons d'olivera i promocionat la producció de brots de palmera, olivera i plantes ornamentals; s'hauran reconstruït vuit hivernacles; s'haurà donat suport al desenvolupament del cultiu de palmeres i cítrics mitjançant aportació de mà d'obra i de brots; s'hauran creat 225 oportunitats de col·locació de caràcter mensual per a treballadors agrícoles i 44 per a agrònoms o obrers qualificats, i s'hauran format més de 45 agricultors i 30 tècnics agrònoms.

Palmerar a la franja de Gaza.
Palmeral en la franja de Gaza.

El cultiu de la maduixa dona feina a 3.400 persones en unes 600 granges especialitzades. Aquest cultiu és susceptible de generar beneficis importants, ja que la producció de Gaza es pot comercialitzar a Europa entre el mes de novembre i el mes de març, època en què s'aconsegueixen els preus més alts. El suport al cultiu de la palmera datilera és també de gran importància i ajuda a crear llocs de treball. La decadència del cultiu dels cítrics per les conseqüències del conflicte (molts d'arbres foren arrencats amb el pretext que al seu darrere s'amagaven francotiradors) i per la mala qualitat de les aigües i la insuficiència del regatge es combat amb la replantació de cítrics en àrees seleccionades.

El cultivo de la fresa emplea a 3.400 personas en unas 600 granjas especializadas. Este cultivo es susceptible de generar importantes beneficios, pues la producción de Gaza puede ser comercializada en Europa entre noviembre y marzo, época en que se alcanzan los precios más altos. El apoyo al cultivo de la palmera datilera resulta también de gran importancia y ayuda a crear puestos de trabajo. La decadencia del cultivo de los cítricos por las consecuencias del conflicto (muchos árboles fueron arrancados bajo pretexto de que tras ellos se agazapaban francotiradores) y por la mala calidad de las aguas e insuficiencia del riego se combate con la replantación de cítricos en áreas seleccionadas.